

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
În știrgarmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
învoială ::

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Problemă actuală

(+) Prea mulți bani n'om fi având nici noi, nici credincioșii noștri. Asta-i adevărat. Dar că vrem să trăim și că trebuie să trăim noi și ei, nu numai cu trupul ci și cu spiritul, asta încă-i mai pre sus de orice îndoială. Și că tipăritura bună e hrană de mâna întâiu pentru conștiința omului de astăzi, cui mai trebuie să i-se dovediască?

Și cu toate acestea, sub raportul tipăririi a desfacerii de cărți, ziare și reviste bune, stăm slab. Vina? Să n'o căutăm atât în vitregia vremilor, cât mai vărtos în nepăsarea noastră față de soluționarea practică a problemei acesteia într'adevăr arzătoare. Vorba aceasta a mai spus-o cineva destul de apăsător repetându-o și noi, nu facem decât să atragem atenția, din nou, asupra ei. Căci merită dată luarea noastră aminte. A tuturor. Fărăosebire. A celor mici și totodată și a celor mari. A celor mai lipsiți de mijloace și a celor ce nu se prea pot văieta, de așa ceva.

Catolicii germani, dacă-i vorba de bani, nu nici un caz nu stau mai bine ca noi. Cel puțin în criza actuală ce stă să-i sufocă și pe ei. Și cu toate acestea vechile lor tiparnițe și librării nu se închid, ziarele și revistele bune apar și reapar în noi și noi ediții. Lumea le caută cum caută pâinea caldă. (Foamea sufletului e tot așa de imperioasă ca a trupului). Taina?

Impărtitorii de pâine gutenbergeriană, editori și librari, își fac chestie de conștiință din slujba însemnată în care se află. Execuție tehnică ireproșabilă, ieșire la timp, cu precizie de cronometru, hârtie cinstită, iar nu maculatură, legătură strânsă între librării, de așa, că, produs literar-științific, catolic, îl află reșede, pretutindenea; exchiderea din depozitele lor a orice fel de tipăritură ce vatâmă cumva crezul și morala catolică, oricât de rentabilă ar fi altfel desfacerea atâror produse; un cuvânt: pe toată linia se evidențiază gândul apostolice și nu al mercantilismului. Adunarea generală a librărilor catolice germani, ținută în Maiu c. în Lipsa, a reliefat chip mișcător această latură a preocupărilor acestei bresle de idealști împreună lucrători a păstorilor sufletești.

S'o mai spunem că noi atât sub respectul editurilor cât și sub cel al librăriilor stăm cât se poate de rău? Rar dacă prinzi o carte tipărită cu gust și cu pricepere. La câte află, de exemplu, titlul pe călcâiu, deși, pentru un intelectual ce are oarecare bibliotecă, e un chin să „utilizeze” asemenea lucrări de cari abia poate da printre altele. Să nu mai vorbim de ultragiul ce se produce printr'asta ochiului obișnuit altfel. Și chiar și așa, de câte ori nu ceri înzădar câte tipăritură de a noastră, despre care te miri de și când ai cetit ceva? La câte librării se află, bunăoară, ultimele numere ale Bibliotecii nrului? In schimb: în câte nu vel găsi, să zicem: Misterele Inchiziției? — Săpienti sat!

Economii criminale

Rectificarea bugetului și soarta preoțimii — O nedreptate primejdioasă — Dreptul nostru la pâine și interesele neamului

(*) În fața dezastrului general, țara cere tuturor restrângeri și economii. Oricât ar fi de dureroase, cei dintâi cari le vor primi cu bărbăție românească, și cei din urmă cari vor murmura sub povara jertfei, vor fi preoții. Un trecut lung de suferințe slăvite stă chezășie.

Dar, ca toată lumea lui Dumnezeu, au și ei dreptul la un codru de pâine. Fiindcă foamea îi răpune și pe ei, ca pe toți creștinii, și fiindcă și ei slujesc, cu cinste și folos, țara și neamul.

Pot, prin urmare, după toate legile divine și umane, să-și ceară cu zmerenie, ori să-și pretindă bărbătește, dacă trebuie, dreptul la viață.

În Iulie, au dreptul să-și pretindă salariul pe Februarie. Fiindcă de o jumătate de an n-au luat un ban! Deși au trebuit să mănânce, să se îmbrace, să țină copiii la școală, cari n-au fost admiși la examene din pricina restanțelor de taxe. — „Țara n'are bani”, ni-s'a spus invariabil. Totuși, pentru toți ceilalți slujbași a găsit sume incomparabil mai mari. Ca să nu mai vorbim de sumele uriașe, date spre scopuri mult mai puțin binecuvântate! — S'au găsit și pentru o parte a preoțimii. „Renașterea” din Cluj, vestește, în numărul din 28 Iunie c., că Preasfințitul Ivan a adus dela București toate dreptățile, pentruca preoții săi să-și poată ridica modestul ajutor dela stat pe lunile Aprilie și Maiu. Sunt în întârziere și ei. Totuși față de Februarie e un progres! Să se fi aplicat regimul înfometării cu preferință preoților bisericii unite?! — Cel dintâi care se va indigna pentru această nedreptate va fi, fără îndoială, însuși d. Iorga. Va lua și măsuri în consecință?

Iar în fața nelegiuirii ce se pregătește bisericilor, tuturor, în special celei unite, prin proiectul de rectificare a bugetului, este de-a dreptul o datorie românească să ridicăm cel mai hotărât protest și să căutăm, cu toate puterile, a împiedeca înfăptuirea planului nenorocit al guvernului. Fiindcă și în economii trebuie să fie rânduială și mizeria însași trebuie împărțită cu sistem și cu dreptate. Astfel se pot face greșeli mai dezastruoase decât răul însuși ce vrea îndreptare, economii mai păgubitoare decât risipa. Regimul plănuit cultelor în noul buget este dintre acestea.

D. Argetoianu, anume, vrea să aplice preoților — numai lor, din toată puzderia de cetățeni cari își tânjesc viața în slujba statului! — două curbe de sacrificiu! Așa cum a încercat, la început, trecutul guvern, care mai apoi, spre cinstea lui, a revenit asupra greșelii și printr'o nouă lege a făcut dreptate. Aceasta nouă îndreptare d. Argetoianu o șterge, pentru a învia vechea nedreptate. În felul acesta n'are nici măcar scuza unei greșeli săvârșite în graba prea mare a lucrărilor. Sa făcut doar la timpul său atâta

vâlvă în jurul chestiunii, încât e cu neputință să nu o cunoască deplin.

De ce dar acest nou motiv de turburare? Numai de dragul economiilor? — Dar unde-i naivul, care să creadă că cele câteva milioane luate din gura copiilor de preoți vor salva țara? Ori, dacă deficitul este, pe cât pare, inevitabil, tocmai această sumă va produce insolvența viitoare a României?

Dar chiar dacă ar fi vorba de o sumă importantă, ea nu poate fi economisită printr'o nedreptate atât de flagrantă și primejdioasă. Prin constituție și legi și prin bunul simț de dreptate al tuturor: *preoții nu pot fi supuși unui regim excepțional*. Trebuie să poarte greul cu toți ceilalți funcționari la fel. Căci prigonirea bisericilor încă nu s'a decretat oficial. La tratament egal au drept cu atât mai vărtos, că *salariile lor sunt, comparativ, mai mici decât ale tuturor celor egali în calificare și situație publică*. Li-s'a croit acest tip de salarii redus în considerarea *veniturilor interne parohiale*: pământ și patrafir. — Dar cine nu știe că astăzi aceste venituri sunt nule? Doar pământul preoților nu face excepție dela ruina generală a agriculturii. Iar de veniturile patrafirului nici să nu vorbim. Criza, duhul vremii și agitațiile dușmanilor le-au șters aproape cu totul. — De altfel bisericile cer și acum o conscriere reală a acestor venituri, cari numai în mintea interesată a unor miopi îndrumători de noroade au proporții uriașe.

Apoi: planul dlui Argetoianu creiază din nou *tipuri de salarii preoțești diferite după confesiuni*.

O măsură evident nedreaptă, cum am arătat de atâtea ori. Juridicește absurdă. Provocatoare de tulburări inevitabile, în țară și străinătate.

În general: *cele două curbe de salarii reduc mijloacele de trai ale preoților tuturor cultelor sub minimul de existență*. În special ale preoților noștri, cărora pe lângă cele 21% cu cât li-s'au scăzut salariile în bugetul pe 1931, o nouă curbă de sacrificiu le-ar lua aproape jumătate leafa.

Ori, noi credem că niciodată mai mult decât astăzi țara n'a avut nevoie de munca stăruitoare, însuflețită, de optimismul reconfortant și evanghelia împăciuitoare a preoților lui Hristos. Văzduhul fierbe de vânturi pustiitoare, cărora le răspunde clocotul surd al nemulțumirilor din sufletul mulțimilor necăjite. În satele desnădăjduite singur preotul mai poate da o rază de pace și nădejde. Dacă-l înfrânge și pe el mizeria și nedreptatea, simțământul demoralizator al disprețului ce i-se aruncă de cei de sus, cum își va mai putea împlini misiunea?

Nu va fi ispitit oare să ia și el drumul orașului și să-și găsească un alt rost de trai? Iar pentru viitor, cine va mai asculta chemarea altarelor, în slujba cărora nu-i asigurată pâinea cea de toate zilele? — Și vor rămânea satele noastre fără preoți și va pogori peste noi urciunea pustiirii, de care să ne ferească Dumnezeu!

Privit în această lumină, dureros de realistă, proiectul de buget revizuit al dlui Argețoianu este o crimă națională, cu urmări incalculabile. Refuzăm să credem, că profesorul N. Iorga, care cunoaște mai bine decât oricine altul trecutul bisericilor românești și rostul național pe care l-au împlinit, care știe prețui valoarea nevăzută a puterilor spirituale ce izvorăsc din altarele Domnului spre înălțarea neamului, se va face părtaș acestei nelegiuiri, peste care plutește duhul distrugător al francmasoneriei. Sunt abia câteva luni, de când a iscălit, în fruntea tuturor, cererea de dreptate pe seama preoților. Nu putem crede, că acum, ca primministru, va face împotriva conștiinței sale, ceea ce alții, fără știrea lui, au pus la cale, cu gând de vrăsmășie, împotriva bisericilor! Și, împotriva neamului!

Comemorarea soborului efesin la noi.

Am anunțat la vremea sa impunătoarele serbări plănuite — și mai apoi ținute, — la Oradea, pentru a comemora, după cuviniță, adunarea de acum cincisprezece veacuri a sfinților Părinți dela Efes cu gând de a pune capăt hulei lui Nestoriu împotriva Născătoarei de Dumnezeu. Gând ce a isbutit așa cum isbutesc toate gândurile ce au adevărul Domnului drept temelie.

Eparhia de Nord, încadrându-se deplin în spiritul ce a pus în mișcare întreagă biserica apuseană și pe cea răsăriteană catolică, realizează și ea dorința Romei și a întregului nostru episcopat, prăznuind într'un chip deosebit de strălucit, în tot cuprinsul său, pomenirea aceluia slăvit sobor.

S'a rânduit adevărat să se facă începutul serbărilor efesine în ziua de Sân-Petru, la mănăstirea basiliană dela Bixad, unde se va închina, cu acel prilej, sărbătorește, eparhia

Maramureșului, scutului Preacuratei. În postul Sântei Mării se va oficia zilnic, seara, Paraclisul, în Dumineci și sărbători (2, 6, 9 Aug.) ținându-se în legătură cu această slujbă și câte o cuvântare potrivită, reliefa demnitatea de mamă a Preasfintei. La Adormirea Maicii Domnului, seara, se va oficia Acaftist cu predică, iar după aceea se va aranja câte o procesiune cu lumini și făclii, reamintind procesiunea din seara osândirii ereticului țări-grădean. Cântarea „Cuvine-se adevărat“ va cânta-o întreagă asistența, în vreme ce clopotele, toate, vor fi trase de sărbătoare luminată. De altcum și la celelalte praznice mariane din acest an se va ținea seara Paraclis, insistându-se cu toate prilejurile pentru cât mai multe spovezi și cuminecări. Ceea ce se așteaptă și dela pelegriinii ce vor cerceta la 8 Sept. Mănăstirea Moiseiului, pelerinaj prezidat — asemenea celui dela Bixad, — de însuși Preasfințitul Alexandru.

Preacurata e numită și este cu adevărat Maica îndurării. Dovezile de dragoste ce i-s'arată din partea credincioșilor episcopiei de Nord, în frunte cu arhierul lor, se vor vădi și de această dată că au fost primite cu drag de mărita Stăpână cerească. Și mare ar fi mângâierea tuturora, dacă pretutindenea, în provincia noastră mitropolitană, s'ar purcede la fel. Căci lipsă mare avem cu toții de scutul ei puternic.

Slujbe scurte

Trebuie oare prescurtat serviciul liturgic, sau preoții trebui să se perfecționeze în slujirea sf. Liturghii?

de pr. **Leonte Opreș**

De câteori am citit scrisul în legătură cu modificarea serviciului sf. Liturghii, totdeauna, am fost cam neplăcut impresionat de afirmația, că potrivit spiritului timpului și-a grabei ce ne stăpânește azi pe toți, ar trebui omise unele ectenii, cari și altfel nu-și mai au rostul, lipsindu-le temeiul pe care s'au introdus la timpul său în sf. Liturghie.

Fără să vreau mă întrebam, oare sf. Li-

turghie servită bine și cu reculegere, după prescritele liturgice și nu individuale, sau biceieri locale, obosește pe credincioși și oboseala presupusă, ori fie și reală, trebuie căutată în altă parte?

Indată-mi dădeam tot așa de ușor și explicarea, care sper, că o să-i liniștiască și mulți alții, cari lucrează din suflet pentru binele oamenilor și mărirea lui Dumnezeu.

Iată în ce stă explicarea mea: Sf. Liturghie cuprinde în sine nu numai taina Euharistiei, ci prin ceremonialul variat și bogat pregătește în formă văzută și concretă deopotrivă pe ascultător și slujitor de-a fi cu toată atențiunea la momentele cele mai însemnate ale Prefacerii și Cuminecării.

Or, însemnătatea acestor momente cere și timp suficient pentru pregătirea și dispunerea noastră la acelea momente solemne.

Atât de bine este încheșat întreg ceremonialul sf. Liturghii, gesturi, cuvinte, mișcări, rugăciuni, cântări, priviri etc. încât nu poate lăsa nimic afară, nici măcar o iotă sau virgulă, dacă nu vrem să suferim ceremonia întregului. Cu atât mai puțin se pot omite elementii întregi sau rugăciuni ori acțiuni externe dacă nu vrem ca această operă dramatică cea mai măreață și mai sublimă dintre toate tragediile, câte ne trec pe dinaintea ochilor pe diferitele scene ale teatrelor noastre, să piardă din farmecul scenăriei și-al poeziei croite de mării sf. Părinți Vasile cel Mare și Ioan Gură de aur.

Afară de aceea știm, că, orice reprezentare teatrală te atrage sau respinge după cum sunt de bine interpretate rolurile, ca în publicul de față să se deștepte sentimentul intenționat de autor. Oare numai dela reprezentarea sf. Liturghii, dacă e permisă asemănarea cu o reprezentare profană, să se depărteze publicul rece, indiferent, nerecules, lipsit de orice sentiment, nepăsător, fără a lua propuneri, și a simți aceeași Isus Hristos a intenționat să strecoare în sufletele fiilor săi prezentați amăsurat cuvintelor: „Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo și eu sunt în mijlocul lor“?

Ș'apoi ce-am câștigat lăsând afară câteva

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Celibi sau căsătoriți?

Elogiul castității și al celibatului pentru Hristos
Pe aripile idealului

de pr. **ION RINEA**

I.

Problema celibatului și a căsătoriei preoților noștri e una din cele mai delicate probleme ale viitorului Bisericii noastre și de aceea trebuie examinată cu cea mai mare atențiune. Nici o revenire asupra ei, deci, nu poate fi de prisos.

S'a înzistat asupra imensului bine ce-l poate face și aduce Bisericii preoțimea celibatară. Și pe dreptul. O preoțime celibatară, care trăește și își închină toată viața numai lui Hristos, e stâlpul și gloria Bisericii, căci celibatul e singura stare demnă, ce se împacă în chip ideal cu rostul și misiunea divină, ce o urmărește Biserica lui Hristos pe pământ prin preoții săi.

Dacă e așa de frumos că se găsesc oameni, cari numai din dragoste față de știință, renunță la plăcerile căminului conjugal, ca să se poată dedica, liberi de orice grije, plăcerilor spirituale ale studiului ori a deslegării unor probleme științifice; — dacă e așa de impre-

sionant să vezi că se găsesc atari suflete alese, cari la chemările tainice ale Domnului, rup toate legăturile ce le au cu lumea, izolându-se de ea ca să poată trăi sufletește numai Domnului, — ne întrebăm: nu va trebui oare, ca cu atât mai vărtos să ne punem toate puterile sufletești și trupești în slujba Domnului noi, cece ne-am ales soartea slujbii Domnului, nu numai pentru a potoli o sete lăuntrică a propriului nostru suflet, ci mai ales pentru a vesti lumii cel mai măreț ideal al vieții: împărăția lui Dumnezeu pe pământ: — și ne întrebăm iarăș: nu va trebui oare, ca noi să fim absorbiți în așa măsură de frumseța idealului divin ce-l vestim, încât lumea să-l cunoască nu numai de pe buzele noastre, ci mai mult, să-l vadă ulmită, strălucind în toată splendoarea lui spirituală, ca o realitate palpabilă și mai elocventă decât orice graiu omenesc, — chiar în viața noastră? — Așa încât cu drept cuvânt, să preamărească pentru aceasta pe Tatăl cel ceresc.

Și nu așteaptă, oare, lumea ca toate virtuțile divinului învățător să le arete oamenilor mai întâi slugile Lui în chiar viața lor proprie? Dar care-i virtutea aceea sublimă și luminoasă, care a încununat cu un nimb suprapământesc fruntea lui Isus și a Preasfintei sale Maice, dacă nu castitatea? Și nu vrea, oare, lumea să vadă, mai mult decât celelalte virtuți, tocmai această virtute, întrupată în slugile lui Hristos, fiindcă tocmai aceasta este pe care

ea n'o poate înțelege și cu atât mai puțin urma?

Suflet curat și trup curat — pentru Hristos, — iată o floare cerească ce a răsărit pe pământ pe urmele lui Hristos, — iată mintea născută ideal dumnezeesc coborât pe pământ care, însă, e așa de strein lumii!

Stând în fața acestui măreț și divin ideal ceresc, simțim cât sunt, într'adevăr, de slabi și de mici puterile noastre omenești pentru realizarea lui. Toate slujbele omenești le putem îndeplini cu mijloace și puteri omenești normale. Aici, însă, acestea sunt așa de durabile și insuficiente, căci e vorba să biruim pentru Hristos pe cel mai mare dușman al nostru: pe noi înșine în trupul nostru.

Or, trupul nostru, „având înrudit cu pământul, neîncetat spre acesta caută și de se lipsește“ (Can. Ingerului Păz.), pe când Sfințitul nostru vrea „să lăpădam toată grija cu lumea de la noi“ (Liturghier) așa precum înșiși mărturisim; „gândul omului e plecat și nevoiță spre cele rele din tinerețele lui“ (Euhologiu) și Hristos vrea ca dimpotrivă „toată viața noastră Lui să o dăm“ (Liturghier). El vrea ca „săraca și neputincioasa noastră frământătură omenească“, care se învâlmă în „valorile cele grele de purtat ale desmerdelor“ (Euhologiu), să o biruim și „să ne păzim într'u tot întreg spiritul, sufletul și trupul ne spurcat spre venirea Lui“ (I. Tesalon. 5. 23). El cere ca noi „celce ne tăvălim în patimile

teorii, cari reclamă 10—15 minute?! In schimb cât se pierde din farmecul acțiunii în regi dacă trecând peste unele părți am pierdut legătura de sentimente, acțiune, înțelegere între cele precedente și cele următoare?! Ce mai zicem de graba cu care ar trebui să zicem în cazul acesta rugăciunile și să facem acțiunile de lipsă fără a avea timp suficient pentru desfășurarea lor!! Am fi ca niște paiate sau maimuțe cari nu se cugetă și nu concordă rostirea cuvintelor cu acțiunile externe.

In concret vorbind, Liturghia noastră trebuie să fie exact, fără adausuri sau intercalări particulare și urmărită cu atențiune atât de preot cât și de popor, ține un ceas bun de vreme, cuprinzându-se aici proscomedia 20 minute, Liturghia 50 minute și predica 15—20 min. în fiecare Duminică sărbătoare, ar fi total 85 minute: din cari scoțând proscomedia, la care credincioșii nu su sunt obligați să fie prezenți, rămân 70 minute. Când toate instituțiile statului și particulare, fac pauză sau conchiesc lucrul numai după cel puțin 50—60 minute, până și copiii cei mici în școli, atunci numai pentru sf. Liturghie să fie prea mult ceas de vreme?! Doar ni-se întâmplă de multeori că regretăm o piesă bine reprezentată sau o conferință ținută la nivel pentru că a terminat atât de repede deși au trecut peste 60 minute!!

Când am fixat 60—70 minute n'am înțeles comoditatea cu care sunt obișnuiți unii frați a sf. Liturghie, ci iau de pildă pe preotul care o servește din iubire față de Dumnezeu pentru edificarea credincioșilor săi.

Las deci la o parte corurile într-o voce sau solurile, care de cari mai imposibile; nu mă ocup de stângăcia preotului în serviciu și nu vreau să știu de încasările dese, ce le face legătură cu pomenirile liturgice, cari de multeori nu și le poate ceti de pe cea bătălie; nu observ pe cine intră în Casa Domnului, vină din partea mea cel mai înalt demnitar bisericesc sau lumesc, căci este cine să-i rimească, ori aceia știu, unde le este locul, și ei nu mă împiedec de cântatul zis „divin” nici nu ascult la taifasurile crâsni-

cului sau să urmăresc încasările cu discul — când am zis 70 minute pentru sf. Liturghie am înțeles să-ți joci rolul încredințat bine și cu cea mai mare reculegere sufletească ridicând pe cât e posibil și pe cei prezenți în atmosfera caldă și senină, spre care trebuie să nizuim cu tot sufletul.

Se poate aceasta? Răspund, că se poate. Inconveniente înșirate mai sus. peste cari nu pot trece fără a le rezolva, le voi delătura rezolvându-le afară de sf. Liturghie. Imi voi disciplina cantorul și voi asculta pe crâsnic cu alte ocazii, când le voi putea vorbi la inimă și-i voi convinge, că și dela feliul, în care ei își face serviciul atârână mare parte atmosfera evlavioasă, ce trebuie să domniască în sf. biserică.

Voi spune deci cantorului când? ce? cum? și cât? trebuie cântat ea să nu supere urechea ascultătorilor, ori să-i plictisiască. Pe crâsnic îl voi face atent să fie cu cea mai mare reculegere la umblarea prin biserică și'n jurul altarului, neaprinzând și stingând încontinuu la lumini sau rotind prea des ochii de-alungul bisericii, și cu atât mai puțin să strige ori să facă semne cu mâna sau pumnul, căci nu oricui îi place să-l molestezi în decursul rugăciunii.

Curatorul fiind instruit de mai'nainte va vinde lumini ori va încasa pomelnicele părintelui în cea mai mare liniște, va umbla cu discul de așa, cât orice mișcare a lui și-a credincioșilor să nu conturbe pe nimenea, cu atât mai puțin serviciul divin.

Și-acum să trecem la rolantul principal, care săvârșește cel mai însemnat act din viața sa și a credincioșilor, la însăși înfățișarea preotului.

Liturgică, har Domnului, am învățat cu toții și știm, că un rolant pe orice scenă atrage sau displace cu toată personalitatea și exteriorul său. Astfel vocea, cuvintele, acțiunile mânilor, poziția trupului înaintea sf. altar, umbrelul prin biserică, privirea demnă, ținuta fizică în tot timpul serviciului, mimica, însuflețirea, de care-i cuprins, concordanța între interior și exterior sunt tot atâtea cerințe, de cari trebuie să țină seamă, cel ce îndeplinește

serviciul sf. Liturghii. Acestea sunt totodată și mijloace, prin cari și preotul se reculege și însuflețește și pe alții pentru marele act, ce-l săvârșește.

Un preot, care-i atent la toată vorba, ce-o scoate din gură și care-și controlează toate acțiunile fizice, observând pe cât e posibil chiar și cele involuntare, când știe, că e văzut nu numai de oameni, ci în locul întâi de Dumnezeu, e cu neputință să se obosiască pe el sau pe credincioșii săi, fie cât de pretențioși în ascultarea sf. Liturghii.

De altfel pe lângă puținul folos, ce l-am câștiga prin prescurtarea proectată și pe lângă farmecul întregii armonii, între împrejurările de azi, mai ales noi românii, unde nici trenurile nu pot observa precizia timpului, e aproape imposibilă o prescurtare. Ce să zicem de diferențierea oroloagelor noastre și mai ales a celor dela sate, cari se iau după soare sau locuiesc imprăștiati de nu aud clopotele, ba-i mai împiedecă alte năcazuri, cât nu pot veni îndată, poftim și redu serviciul la 40—50 minute și vom avea 2—3 credincioși la biserică, nedându-le posibilitatea să se apropie și altfel de Casa Domnului!! Dacă în bisericile române se pare, că sf. Liturghie ține numai 30—40 minute, să nu se uite, că la ei peste alte 10 minute poți asculta altă Liturghie sau după masă ori seara 1 ceas întreg de adorație.

Concluzia sper, că este evidentă pentru oricine: Să nu ne mai cugetăm la prescurtarea sf. Liturghii, ci la perfecționarea întregului personal, care îndeplinește acest serviciu sfânt, ținând seamă totodată de decorul, frumusețea și curățenia locului unde se săvârșește sf. Liturghie.

Cântarea noastră bisericească. Cheștiunea muzicii, fie aceea bisericească, fie profană, este tratată azi mai mult ca oricând. Pagini întregi de ziare, cu variate reportagii, dovedesc interesul publicului mare pentru aceasta artă și importanța ce i-se atribue în general muzicii.

Credincioșii noștri se interesează și ei de ea și cer ca și cântarea bisericească să se mai perfecționeze atât în ce privește compoziția și

esmerdărilor” (Euhologiu), să „înfrângem poftele, împotriva cărora nu este lege” (Galateni 2.3); El cere ca „ceice suntem ai Lui” (Galateni 5. 23), cari suntem „în vrednicia a lucra întru înțelegerea cereștilor Sale taine”, — nu pentru vrednicia noastră, căci „toată dreptatea noastră e înaintea Ta, ca o cârpă lăpădată” (Euhologiu) și „de bunătățile noastre nici decum nu ai trebuință” (Can. Ingerului Păz.), — „să răstignim trupul cu poftele și patimile” (Gal. 5. 24) și „să ne îmbrăcăm în El și să ținem numai Lui”; El pretinde ca să trecem peste legăturile firești ce ne leagă de părinți, frați, surori, soție și copii și că mai mult decât de aceștia, să-L iubim pe El, dacă vrem să fim vrednici de El (Mat. 10. 37), când noi simțim, cu sfântul Pavel că „suntem vânduți păcatului” și că „împotriva legii minții noastre” stăruim cu trupul legii păcatului”, nefăcând ceace voim, ci lucrând ceace urâm” (Rom. 7. 15 și urm.), ce putem face alta, decât să răstignim a recunoaște umiliți tot cu marele apostol că: „Ticălos om sunt eu!” și să strig: „Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?” (Rom. 7. 24).

Iată, deci, că din adâncul slăbiciunilor și al neputințelor noastre omenești vedem că gândindu-se tot mai amețitor idealul dumnezeesc: castitatea creștină.

Și totuși, servitorii lui Hristos se simt chemați a pași pe urmele Stăpânului și învățătorului lor cu toate că, deși prin darul pu-

nerii mâinilor au fost „ridicați la sfânta și preafinalta taină a preoției” (Euhologiu), dar același dar nu l-a ridicat, totodată, și din rândul celorlalți oameni în ceace privește slăbiciunea firii omenești, ci le-a conferit, doar, mai multe ajutoare și haruri spre a putea birui ispita cărnii și a se apropia mai tare de Domnul.

Orice ideal, însă, tocmai fiindcă-i ideal, nu-l poate urmări, înțelege și realiza gloata cea imensă, ci numai unii „puțini, dar aleși”. Aceștia sunt eroii! Dacă sunt eroi vitejii, cari își dau viața pentru ai săi, pentru neam și patrie, străfulgerați într-o clipă de un plumb ucigaș în delirul anesteziant al unui atac nebun, cu cât mai vârtos nu vor fi eroi vitejii, cari dau un războiu crâneen, clipă de clipă, o viață întreagă, cu imboldurile joshnice ale eului lor inferior, biruindu-se mereu pe ei înșiși? Dacă primii sunt eroi, și-i admirăm pentru gestul eroic ce l-au făcut într-o clipă de entuziasm sfânt, ultimii sunt sfinți înaintea cărora ne plecăm și-i cinștim pentru viața lor eroică.

Dar ce le dă putere eroilor patriei și sfinților lui Hristos să săvârșească minunatele lor acte de eroism? — Același lucru: iubirea. Iubirea patriei și iubirea lui Hristos.

Iubirea lui Hristos! — iată puterea cea minunată, ce creează alii pe pământ pe eroii lui Hristos, pe sfinți. Iubirea lui Hristos! — iată singura putere suprafirească, cu ajutorul

căreia omul poate câștiga coroana tuturor biruințelor: poate „birui lumea”, își „poate răstigni trupul cu poftele și patimile” și prin care el poate merge pe urmele lui Hristos cel spiritual.

Când vei fi în stare să lubești mai presus de toate pe acel Isus Hristos, carele iubește ceace urăște lumea, carele urăște ceace lubește lumea și pe carele, tocmai pentru acest lucru, nu l-a înțeles și l-a prigunit acum 1900 ani, pe cum nu l-a înțeles și l-a hulește și astăzi, — când vei nutri în sufletul tău fața de blândul proroc din Galilea o atare iubire spirituală curată, învăpăiată și mereu arzândă, în a cărui flacări mistuitoare să fi capabil să arunci toate ademenitoarele chemări ale acestei lumi trecătoare, toate miazmele pământului, toate sburdările trupului, toată frumusețea cea deșartă și toate plăcerile înșelătoare, din cari să scoți lămurite numai adevărul cel vecinic, numai frumusețea cea nevestejită și numai bucuriile cele nestricăcioase, — când vei fi în stare să spui cu sfânta Agneta: „Regnum mundi et omnem ornatum saeculi contempsi propter amorem Domini mei Iesu Christi”, — atunci vei putea oferi lui Hristos „întru miros de bună mireasmă” produsul cel mai minunat al acestui pământ, aceea supremă ardere de tot, care este un suflet curat într'un trup neprihănit: o viață îngerească încă aci pe pământ.

Iubirea lui Hristos e o floare cerească.

textul cât și în ce privește pe executor — cantorul, — acomodându-se astfel împrejurărilor timpului. Cer mai multă artă în cântarea bisericască.

Și au tot dreptul. Deoarece cântarea frumoasă, bine executată, melodică, dintr'o biserică, atrage pe credincioși, îi înalță sufletește, îi întărește și îi predispune la o adevărată reculegere spirituală. O cântare frumoasă bisericească este o adevărată elevație sufletească, care răpește cu sine sufletele vrăjite ale credincioșilor, le transportă în sfere mai înalte, în sferile cerești, unde să scape pentru câteva minute de multiplele griji și preocupări pământești și unde să se recreze, cu sufletul, mintea și voința.

Cântările noastre bisericești însă, așa cum sunt astăzi, nu pot să mai rămână. Se impun măsuri grabnice. Ce măsuri? Iată câteva: 1. Să se aleagă și să se fixeze pe note și să se unifice cântările noastre bisericești pentru întreaga arhidieceză, cum a zis și păr. Cherebeșiu. 2. Să se înființeze un curs de mai mulți ani pentru cantori în Blaj, unde să se primească elemente valoroase și cu un real talent, recunoscut de un profesor la examenul de primire, căci nu e de ajuns să ai auz și voce pentru a fi cantor bun, ci trebuie și talent muzical. 3. La acest curs să propună un profesor versat, care să țină seama de formarea viitorului cantor, căruia să-i dea o cultură muzicală și așa numita tehnică vocală și care să arate viitorului cantor care este frumosul în cântat, timbru, armonia și melodia corectă cu textul respectiv și cu accentele și că „a cânta frumos înseamnă a pune frumosul în locul specificat de compozitor nu unde îți convine“, pentru a stabili astfel evoluția și metamorfozarea în plus a cântărilor noastre bisericești. 4. Ar fi bine să se propună și ceva muzică instrumentală pentru a putea silabisii notele, căci datorită părintelui C. Cherebeșiu, cântările în mare parte sunt deja fixate pe note, cu multă pricepere și simț muzical. — Să nu lăsăm pe sectari să exploateze acest teren în defavorul nostru. (pr. Iuliu Man).

Două vorbe

Celibatul: instituție medievală, străină de spiritul bisericii răsăritene? — Păreri lipsite de patimă privitor la căsătoria și necăsătoria preoților

de prof. DUMITRU NEDA

Suntem destui cei ce cu dor dorim să se deschidă și în viața bisericii noastre, cât mai grabnic, o epocă nouă, de nouă însuflețire, de nou și potențat spirit de jertfă, de nou înflorire. Și credința noastră este că acest dor va înceta să fie simplu dor atunci, și numai atunci, când se va înmulți simțitor și în sânul bisericii ai cărei fii și slujitori suntem, numărul preoților cari, lăpădând toată grija cea lumească, — chiar și cea familiară, — să trăiască îmbogățindu-se într'ale spiritului, și împărțându-și și pe alții din comorile sufletului lor. Acestei credințe i-am dat expresie, așternându-o pe hârtie, sub imboldul unor considerații îndelung cumpănite, așteptând doar atâta: să nu fie răstălmăcit gândul ce le-a dat zor să îmbrace haina slovei, ei să grăiască mai multora, cu farmecul propriu frumuseților ideale, într'o lume împotmolită în noroiu, cum e lumea de azi, în care iusă noi nu vrem să ne afundăm, și să contribuie, în măsura în care-i va bineplăcea Domnului, la întărirea interesului față de statul celibatului, — părghia puternică ce ne va ridica și pe noi alături de alții ce s'au îngrăjit s'o aibă cu prețul oricăror lupte și jertfe.

Revin asupra ideii pentru că o socot a fi dintre acelea, asupra cărora nu se poate reveni și insista îndeajuns, și pentru că, împotriva oricărei așteptări, s'a ridicat și un glas, oarecum straniu, în orchestrația de suprapământească concepție — cu deosebire în acest punct, — a bisericii binemăritoare de pretutindenea și de totdeauna, susținând că celibatul l-au introdus în biserică apuseană împrejurările politice și sociale din evul mediu (la început fiind preoții, atât în Apus, cât și în Răsărit căsătoriți) și că introducerea lui la noi ar fi o instituție cu totul străină de spiritul bisericii orientale cu atât mai de reprob, cu cât bu-

cătărele, sigur, ar știrbi mult prestigiul preotului celibe — un impas moral din care căsătoria negreșit scoate curat-curățel pe slujitorul altarului.

Decât că treaba stă nițel cam altfel. Contra facta non valent argumenta. Mărturisirea istoriei este grăitoare pentru cine are suflet deschis să-i primească dovezile. Judecata neîntunecată de prejudeții a unor bărbați de seamă, — spectatori desinteresat stând în afară de cercurile ieratiche, — își arată și ea greutatea sa când e vorba de prețul prestigiului de care se bucură, în ochii lumii cinstite și de bună credință, atât preoțimea căsătorită cât și cea necăsătorită. Studii științifice le las în seama altora. Eu mă măgulesc la constatări și precizări limpezi, calm și fără ascuțit, fără a le forța, și cât se poate mai pe scurt. La două puncte; la două vorbe.

I.

Trebuie fixat dela început un fapt: celibatul e de-o vârstă cu creștinismul. Hristos trăiește și moare necăsătorit. Maică-sa la fel. Tatăl său crescător așisderea. Fiul Fecioarei își petrece copilăria și tinerețea într'o atmosferă casnică de îngerească puritate. Sub aspectul acestui fel de viață Mântuitorul are un singur sfat: Cine poate cuprinde, să cuprindă (Mt. 19, 12).

Cuvântul Măestrului e urmat de ucenicii săi: „Iată noi am lăsat toate“ il încredințăm Petru (Mt. 19, 27). Și cine se poate îndoi că în acest „toate“ se cuprind: casă, frați, surorată, mamă, muiere, prunci și țărini? Așa făcând toți apostolii câți se aflau atunci în jurul Domnului. Așa face mai târziu Pavel, care nu se mai gândește la căsătorie. Dimpotrivă nu stă în cumpănă s'o spună categoric că dori să trăiască toți oamenii în vergurie, o-

iar fructul ei cel ceresc este castitatea creștină. Acesta este și rămâne idealul celor ce îl urmează pe Hristos. Au fost și sunt mulți, cari au realizat acest ideal sfânt și au tras după ei o adevărată cale lactee a sufletelor alese și au adus imense și neprețuite servicii Bisericii. Dar au fost și unii, cari purcezând pe calea aceasta în semnul eroismului cu avânt de vulturi, amețiți de profunzimea prăpastiei ce se deschidea sub picioarele lor au căzut de pe culmile înălțimilor pe cari umblau... Căci actele eroice nu sunt pentru toți.

Dacă s'a făcut elogiul celibatului cu incontestabilele și incomparabilele lui părți bune, se cuvine să nu retăcem nici greutățile inerente acestui stat ideal, fiindcă numai în acest caz vom fi drepiți în judecățile noastre. Și trebuie să subliniem, fie și sumar, acele greutăți, fiindcă mereu s'a insistat asupra greutăților ce le au în pastorație preoții căsătoriți din cauza grijilor și nevoilor familiare, dar de loc nu s'a vorbit despre greutățile preoților celibi, ca și când acelea nici n'ar exista. Adevărul e că greutăți au și unii și alții, ele se deosebesc doar în calitate. Și dacă greutățile, ce le întâmpină preoții căsătoriți în pastorație, au făcut să se pledeze pentru celibat, greutățile celibatului, la rândul lor pledează contra celibatului obligator al tuturor preoților — la noi, la români. Din această afirmație, însă, nici decum nu urmează, că aș susține superioritatea căsătoriei față de celibat, nu, ci din con-

tră. Țin să subliniez acest lucru, ca nu cumva cineva să se grăbească și fie cu bună, fie cu rea credință, să răstălmăcească sensul afirmației de mai sus, strigându-mi: Anaftema lui, căci pledează pentru o teză condamnată de Conciliul tridentin.

Din capul locului trebuie să o spunem că nu vorbim despre greutățile preoților celibi dela orașe, căci aceștia, ca și preoții familiști dela sate, poate nici idee n'au despre greutățile preoților celibi dela sate. Vom atinge deci numai greutățile acestora, întrucât discuția se poartă în jurul înmulțirii preoților celibi la sate.

Nu vom stăruii mult asupra greutății ce o are un preot celib într'un sat, în privința susținerii. Nu oricare preot celib are o mamă bună să-i grijască casa, nu oricare preot se poate mulțumi cu masa și costul ce i-le poate oferi țaranul nostru, și nu oricare se va duce să mănânce la cârciuma comunală. Iată cum el va fi nevoit să țină poate o econoamă, iar econoama aceasta, orice numire i-ai da, e o femeie streină în casa preotului celib — și nu e bună acolo.

Preotul celib, neavând griji familiare, dispune la sate de foarte mult timp liber. Dacă preotul va fi un temperament activ, el va întrebuința cu folos fiecare clipă liberă, fie în a se cufunda cât mai adânc în disciplinele teologice, fie că se va îndeletnici cu vre-o altă ocupație nefolositoare, care-l pasionează.

Căci e absolut necesar, ca preotul celib să se ocupe cu ceva intensiv, să facă încordări și eforturi serioase, fie intelectuale fie fizice, ca să prindă în jugul greu al muncii mântuitoare ca să înăbușe și să canalizeze în o direcție folositoare, instinctele, cari într'un trai liber amenință să izbucnească într'o formidabilă explozie. Lipsa unei activități serioase pentru un celib sănătos, e cel mai primejdios lucru. Dar simt, oare, toți celibi dela sate necesitatea și utilitatea unei munci serioase și încordante mai ales că nu sunt constrânși să o facă, ci numai, dacă vor? ... Acum numai vedem că dacă e o greutate mare susținerea familiei pentru preotul căsătorit, ea e o greutate bine necuvântată care ne sustrage dela rele și viciile, ce le ar aduce cu sine o viață tihnită și inactivă.

Noua lege a bacalaureatului.

A fost votată, cu graba cuvenită, de către Parlament. Proiectul a rămas neschimbat, modificându-se doar aici-colo, în punctele esențiale. Așa, s'a hotărât: să fie totuși două sesiuni de examen pe an, în Iunie și Septembrie; programul va cuprinde obiectele de cultură generală din domeniul literelor și științelor, plus o limbă modernă; minoritarii vor răspunde românește la toate materiile cari s'au predat în liceu în această limbă. — În felul acesta legea a reușit să nemulțumească și pe minoritari, singurii care au legat de ea nădejdi exagerate.

(1 Cor. 7, 7); dorință realizată în familia diaconului Filip, ale cărui toate patru fetele viețuiau în feciorie (Fapte 21, 9). Văduvelor ce erau să fie trecute în catastihul slujitoarelor bisericii le pune două condiții: să fie trecute de șasezeci de ani și să nu fie fost măritate a douaoră (1 Tim. 5, 9) deoarece în pretențiile speciale ce și-le formula privitor la aceste slujitoare ale bisericii se cuprindea și eschiderea posibilității unei recăsătorii¹⁾. Cel puțin aci nu era silit să primească și persoane ce nu corăspundeau idealului său religios, cum se întâmpla să fie câteodată cazul când era vorba de tagma preoțească. (Despre Timoteu și Tit știm însă că au fost necăsătoriți).

Suflul vieții îngerești pleacă din rândurile apostolilor, trece și da, cu vremea, roade uimitoare și în lumea creștină a mirenilor. Sf. Ighațiu din Antiohia († 107) cunoaște deja bărbați ce trăiesc în nevinovăție din respect față de trupul feciorelnic al Celui întrupat și îndeamnă și el din partea sa (Ep. ad Polyc. V, 2), pe câți pot face acest lucru, să-l facă²⁾. Sfat ascultat în Răsărit și în Apus, peste orice închipuire. Sf. Iustin Filozoful († 165) mărturisește că pe vremea sa mulți bătrâni și bătrâne, de șasezeci și șaptezeci de ani, din copilărie începând, își petrecuseră viața în curățenie neatusă (*ἀγθοροί*) și că aparțineau tuturor straturilor sociale³⁾. Tertulian († 220) știe și el destui bătrâni după vârstă, dar copii după verguria vieții (senes pueri). În Octavius (cap. 31) — lucrarea lui Minucius Felix de prin anii 200—250 — se spune despre atâția că le vine cu rușine chiar și cea mai pudică împreunare; ca să adaugă: „plerique inviolati corporis virginitate perpetua fruuntur“. Lucrul e de înțeles dacă ne gândim că idea atotstăpânitoare, pe lângă sporadice abateri ce nu o întunecă, e cea cuprinsă în Symposionul sf. Metodiu († 311), episcopul mucenic al Olimpos-ului: proslăvirea virtuții curățeniei cu gura și cu înfăptuirea ei în viață după prototipul Celui ce a fost și este căpetenia feciorelnicilor (*ἀρχιπαρθένος*), idee cântată de numitul sfânt în opera sa cu un entuziasm de nedescris și în niște termeni pe cari i-ar desfigura până și cea mai abilă tălmăcire, cum scrie cineva despre această oglindă a spiritualității vremilor aceloră⁴⁾. Dealtfel, în acest punct, tot asemenea constatări vom face și dacă vom adânci pe Aristide, Athenagoras, Clemente Alex. Oxigene, Ciprian, Ipolit, și pe alții. Notița din cap. 3. a vieții sf. Antoniu Pustnicul, referitor la casele zise *Παρθενώνες* și ridicate anume pentru a-și petrece în ele zilele, în sfântă reculegere, femeile pătrunse de spiritul curăției cel cerut cu atâta ardoare de sf. Efrem, e o ferestruică ce îngăduie să privim și mai adânc în structura sufletească a creștinătății și în resorturile intime a realizărilor creștine de pe atunci: lume zămislită în zodia curățeniei desăvârșite și străbătută în toate fibrele și manifestările sale de același foc curățitor și întăritor al Spiritului purității cerești.

Și acum o întrebare: se poate imagina că într-o atare ambianță de superioară și cutropitoare spiritualitate, tocmai slujitorii altarelor să fie fost cel mai recalcitranți acestor inspirații și tocmai dela ei să se fie așteptat mai puțin sub respectul desbărării din legăturile materiei și ale trupului?

¹⁾ Cf. Dr. Ioh. Belsar: Die Briefe des Apostels Paulus an Timotheus und Titus. Freiburg im Br. 1907, pag. 114—115.

²⁾ Cf. Fr. X. Funk: Patres apostolici. Tubingae. 1901, vol. I. I^a pag. 292.

³⁾ Cf. S. Iustini: Apologia I. cap. XV. 6. (Rauschen: Florilegium patristicum. Fasc. II.^a. Bonnæ. 1911).

⁴⁾ Cf. P. Pourrat: La Spiritualité Chrétienne. Paris, 1926, vol. I. pag. 70—71.

Cu neputință de admis. Dar și de altcum pentru Apus avem mărturia lui Tertulian, care, îndemnând un văduv să persiste în castitate, se provoacă la pilda clericilor, a fecioarelor consacrate Domnului și a văduvelor, exclamând (De exhortatione castitatis, cap. 13), plin de admirare: „Quanti igitur et quantae in ecclesiasticis ordinibus de continentia censentur, qui Deo nubere maluerunt... occidentes in se concupiscentiam libidinis et totum illud, quod intra paradysum non potuit admitti“. Iuristul de carieră și omul argumentației stricte, care era Tertulian, abunăseamă că nu s'ar fi provocat la celibatul preoților, dacă acesta n'ar fi fost un fapt cunoscut tuturor.

La aceeași încheiere caută să ajungem și pentru Răsărit în temelul afirmației lui Origene († 251), care, descusând pe Celsus (Contra Celsum VII. 48) se mândrește cu creștinii ce, asemenea unor adevărați preoți, se lapadă de iubirea pământească, se abțin dela împreunare o sensuală și trăiesc cu totul curați. — Sf. Epifanie († 403), episcopul Salaminei, vine și el cu o lămurire prețioasă. În cap. 21 al apendicelui vastei lucrări *Πανάριον* scrie: „Preoția o fac feciorelnicii. Dacă nu sunt de aceștia, atunci necăsătoriți. Și dacă nici între aceștia nu se află destui înși potriviți pentru această slujbă, atunci se aleg de aceia, cari au făgăduit că nu se vor mai apropia de soțiile lor; ori au devenit văduvi, după ce au fost odată căsătoriți“. În lumina acestor considerații vom înțelege ușor și cuminte pe sf. Pavel care zice că se cade episcopului să fie unei mueri bărbat (1 Tim. 3, 2). Mai ales că același luminat ierarh și Sfânt Părinte e foarte categoric în afirmația din cap. 9 dela erezia 48 a *Πανάριον*-ului, în sensul căreia Hristos, deși cinstește mult monogamia, ține totuși ca ceata preoților săi să constele mai ales (*μέλιστα*), din persoane ce s'au hotărât pentru continență dacă s'a întâmplat să fie fost căsătorite mai înainte, — de cumva n'au trăit și până'aci în perfectă castitate, — iar apostolii au rânduit canoanele bisericești (*τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα*) amăsurat acestei dorințe a mai Marelui păstorilor⁵⁾. — Sf. Ieronim († 419), enciclopedia vie și bine informată a veacului, e de acord când apostrofează pe Vigilantiu, aducându-i aminte că bisericile Răsăritului, biserica Egiptului și a Scaunului apostolic, nu admit în cirosul bisericii decât feciorelnici, ori continenți, ori oameni căsătoriți, cari au renunțat însă la uzul matrimonialului.⁶⁾

Care va să zică în vremile de aur ale creștinismului lucrurile — în ce privește clerul, — stăteau așa în Răsărit ca și în Apus: printre preoții, în covârșitoare majoritate celibi, se aflau și căsătoriți. Exact invers de cum e astăzi la noi, și cum le-ar plăcea unora să fie și pe mai departe.

Contra universalității celibatului preoțesc în epoca antenicheană se tot aduce cazul devenit celebru al sf. Pafnutie, caz petrecut, afirmative, chiar în săborul din 325.

Zice-se adevărat cumcă acea sfântă adunare episcopoească ar fi vrut să interzică vlădicilor, preoților și diaconilor căsătoriți înainte de hirotonire să mai poată avea atingeri conjugale cu soțiile lor. Dar s'a sculat sfântul episcop al Thebaidei Egiptului și a ridicat cuvânt împotriva unei asemenea hotărâri. Și atunci ecumenicescul săbor, lăsându-se îndupleat de această vorbă arhierescă a unui celibe de marcă, cum era sfântul Pafnutie, a lăsat voie liberă clericilor în punctul atacat de ierarhul egiptean.

⁵⁾ Cf. Migne: Patrologia Graeca, tom. 42. col. 824; tom. 41 col. 868. (Vezi și col. 1024 din același tom, la erezia Catharilor, n. 4).

⁶⁾ Cf. S. Hieronymi: Adversus Vigilantium II. (Migne, Patrol. gr. tom. 28 col. 341).

Decât că și istorisirea aceasta e cu bucluc.

O povestește adevărat advocatul novațian ce făcea și istorie, Socrate, pentru primadată, la 115 ani după întâmplare, când noi știm ce păreri avea, la 50 de ani după soborul din Nicea, sfântul Epifaniu, și când nici Rufin, nici Theodoret, pe cari li folosește Socrate drept izvoare, nu știu nimic despre acel incident. Ba nu știe nimic nici Eusebiu, istoricul pedant și martorul ocular și auricular al desbaterilor acelu sobor⁷⁾.

Dar dacă-i vorba de decisiile sinodale reale din veacurile IV—V, de ex. (așa dar cu mult înainte de evul mediu), apoi se știe cu totul altceva. Se știe anume, că sinodul din Elvira (305) interzice episcopilor, preoților, diaconilor, și clericilor să mai viețuiască împreună cu femeile lor (can. 33); știm că sinodul din Neocesarea (314) o spune limpede că preotul ce se va însura să fie lăpădat (can. 1); știm că soborul ținut la Roma în 386 și cel ținut la Carthaginea în 389, opresc fețele bisericești să mai aibă atingeri trupesti cu soțiile lor; soborul roman din 402 precizează încă odată obligativitatea necăsătoriei preoților (can. 3), soborul VI african (401) prevede depunerea celor ce se vor îndrăzni să calce aceste dispoziții (can. 4); conciliul II. de Arles (443) reliefează decisiile nestrămutate: „Un om căsătorit nu poate fi hirotonit întru preot fără să fie făcut mai înainte votul castității“ (can. 2); cel din Orange (441) arată că și diaconii erau supuși aceleiași legi (can. 22). — Și dovezile de acest fel se pot înmulți⁸⁾, toate evidențiind un singur lucru, pentru Apus⁹⁾ și pentru Răsărit¹⁰⁾: respectul nefermit al bisericii față fecioria mădularelor sale, îndeosebi a celor sacerdotale, și străduința sa de a îngrădi, pe cât se poate, accesul la altar al celor ce nu strălucesc în podoaba acestei virtuți.

Gloria tristă de a rupe formal și „legal“ cu o tradiție apostolică a rămas soborului Sălii columnelor — *Τροῦλλον* — (deschis după 1 Sept. 691 și înainte de 1 Sept. 692.) cu al său ominos canon 13 și cu altele câteva, pe cari însă Roma nici când nu le-a aprobat. Papa Sergie I (687—701) nu subscrie actele acelu sinod, între cari se aflau și „quaedam capitula extra ritum ecclesiasticum annexa“; respinge exemplarul ce-i este trimis; taxează actele acelu sinod de invalide și preferă să moară decât să se deie plainic „novitatum erroribus“. Protospătarului Zaharie, trimis de Iustinian II. (prima domnie 685—695) să-l forțeze, chiar și fără întervenirea armatelor exarhatului de Ravenna și a Pentapolei, nu i-ar fi succes să stoarcă asentimentul Căpeteniei bisericii lui Hristos, pentru canoanele anticanonice ale acelu sinod-surogat, îndeosebi pentru cel din chestie¹¹⁾. Și dacă Sfântul Scaun apostolic a tolerat, pentru Răsărit, situația creată de acel sinod, apoi a făcut-o numai din superioară înțelegere pentru nefericitele

⁷⁾ Cf. Dr. Steph. Schwiertz: Das morgenländische Mönchtum. Mainz, 1904, vol. I. pag. 36—39.

⁸⁾ Cf. A. B. Kuypers O. S. B.: Clerical celibacy. Londra; Hefele History of Christian Concils. Edinburgh și F. Mourret: Histoire générale de l'église. vol. III. (cap. părinții bisericii) de unde au scos pâr. Aug. Trearmer spicuirea sumară de mai sus ce mi-a pus-o, cu multă bunăvoință, la dispoziție.

⁹⁾ Grupa preoților spanioli, încălziți de dorul căsătoriei, apărându-și punctul de vedere înaintea Papii Siricius (384—399), se provoacă la pilda preoțimeii căsătorite din — Testamentul Vechiu!

¹⁰⁾ Dr. Nicodin Milaș, comentând can. 17 al Sfinților Apostoli, constată că și în biserica răsăriteană înfrânarea era privită ca mai sublimă decât căsătoria. Cf. Dr. Milaș: Canoanele Bisericii Ortodoxe. Arad 1930. vol. I. parte I. pag. 215—216 (Trad. Uroș Koviacci și Dr. N. Popovici).

¹¹⁾ Cf. Card. Ios. Hefele: Conciliengeschichte. Freiburgim Br. 1877. vol. III^a pag. 345—346.

stări de lucruri rezultate aci din înfrurirea ne-fastă a laxismului arian, din concesiunile vlădicilor nestoriani Barsumas și Babäus, din îngăduința vlădicului monofisit Philopenus din Mabugul Siriei, — tot concesiile făcute pe contul celibatului¹²⁾, — pentru Apusul catolic așa ceva nu s'a îngăduit niciodată. Papii: Siricius, Gregoriu Marele, Benedict VIII, Gregoriu VI, Stefan IX, revin mereu asupra datorinței clerului de a trăi în castitatea celibatului. Nicolae II, în vederea aceluiaș scop, oprește credincioșii să asculte, liturghia preoților căsătoriți. Alexandru II. repetă dispozițiile înaintașilor. Gregoriu VII. luptă până la moarte pentru același ideal. În urmele lui pășesc: Urban II, Inocențiu II, Alexandru III, Bonifatie VIII, soborul de Trident (ses. 24, can. 9) și toți Pontificii romani, până la cel de azi și până la cel ce va sta pe scaunul lui Petru — la sfârșitul lumii. Iar adunarea, mai mică ori mai mare, a celor ce grăiesc cumva împotriva necăsătoriei preoților, Roma creștină va stigmatiza-o totdeauna de foedissima coniuratio, cum a făcut Gregoriu XVI, la 15 August 1832 (enciclica „Mirari vos“) cu asociația anticelibatarilor din Württembergul și Badenul vremilor acelora¹³⁾.

Rezumând celea de mai sus: Dorința acelorora, cari așteaptă, și în sânul bisericii noastre, revenirea vremilor de superioară spiritualitate de odinioară, când în pleiada preoților celibati erau și căsătoriți, e o dorință întemeiată pe străveche și sfântă rânduială bisericască și merită cea mai serioasă atenție și încurajare din partea tuturor celor ce mai dau ceva și pe ceace nu-i numai materie și trup. Răsăritul a fost leagănul acestui ideal al desăvârșirii creștine-sacerdotale; — Răsăritul catolic l-a și alintat fără încetare. La reînvierea aceluiași catolicism răsăritean viguros — rațiunea primordială de a fi a bisericii noastre — nu se va ajunge însă decât reluând firul vechi sale tradiții glorioase. Și noi într'acolo trebuie să tindem sub pedeapsa destrămării ce-i așteaptă pe cei ce-și uită menirea.

Cetatea școlilor blăjene. Rând pe rând, școlile noastre își închid porțile. Nimic mai impresionant decât obișnuitele încheieri sărbătorești ale anului școlar, cu incomparabilă lor explozie de tinereță impetuoasă, descărcată în veselie răsunătoare, în despărțiri duiosă și planuri feerice pentru o vară întreagă de bucurii alese. Și instructive în aceeaș vreme. Pentru cine are urechi, cifrele statisticelor reci au grai.

Afli adecă din ele, cu un sentiment de legitimă mândrie, română și creștină, că și în cursul anului școlar încheiat, școlile noastre și-au păstrat linia fermă de progres necontentit. Și anume:

Academia Teologică a examinat 110 alumni 8 cu laudă, 2 corigenți (5 premiați); Liceul de băieți a examinat 469 elevi, dintre cari a promovat 297, și a premiat 28, lăsând corigenți 100 și repetenți 47; Liceul de fete a avut 245 eleve, dintre cari promovate 199, premiate 22, corigente 31, lăsate repetente 15; Școala normală de fete 167 eleve, dintre care au fost promovate 134, premiate 10, corigente 32, repetente 6; tinerele școli comerciale au avut, în cele două clase deschise până acum, cea de băieți 49 elevi, dintre cari promovați 21, cu laudă 1, corigenți 18, repetenți 9, iar cea de fete din 46 eleve a promovat 34, premiate 7, corigente 12 și nu are nici o repetentă; școala de arte și

meserii a promovat, din 43 elevi câți a examinat, 31, premiind 10 și lăsând corigenți 2; Școala de ucenici a examinat 74 de elevi dintre cari a promovat 47, (pe 7 inși cu laudă), 6 rămânând corigenți, 21 repetenți; Școala de cântăreți bisericăști a promovat 47 de inși. Nu este a se uita din seria școlilor noastre nici școala de aplicație a băeților cu 66 de clasificați și cea pentru fete, cu 55 de clasificate. Candidații la bacalaureat ne rămân credincioși, din grația guvernului, mai lungă vreme: până către mijlocul lui Iulie.

Graiul cifrelor de mai sus este îndestul de elocvent. El face dovada însemnătății așezămintelor de lumină creștină și română de aici, cercetate de tinere vârstare din toate părțile țării. Și cârmuirea bisericască știe prea bine de ce le ocrotește cu atâta grijă și lăpădare de sine. Barem de ar înțelege acest lucru, tot mai mult, și lumea cealaltă.

Vrem școală creștină

Motive pentru a reveni la ea

de păr. ION BORZA

Gândul școlii creștine ne va frământa mereu, până ce îl vom vedea deplin realizat. Și cum d. N. Iorga nicicând nu s'a arătat dușman al acestui gând, ci dimpotrivă, l-a pomenit, nu odată, cu respectul omului într'adevăr înțelegător, îl atingem din nou, și noi, cu iubirea celui ce îi simte lipsa, mai ales acum, după experiența unui șir de ani. Motivele noastre sunt multe. De ordin ideologic și practic.

Pentruca o țară să prospereze, trebuie ca cetățenii ei să întrunească două condiții: să fie întregi moralicește, respectiv să fie oameni de caracter și să aibă cunoștințe cât mai temeinice și vaste. Două calități absolut necesare pentru a progresa. Lipsind una din ele, e ca și cum dela fundamentul unei mărețe fortificații ar lipsi tot a doua cărămidă. Iar efectul: prăbușirea sigură. Cetățenii lipsiți de simțul moral vor introduce în raportul zilnic dintre ei lupta de exterminare reciprocă pentru îndestulirea pasiunilor, variate și intense, întocmai ca numărul indivizilor. În acest caz furtul, înșelăciunea, desfrâul, violența și toate vițiile ar bătui nezăgăzuite. Și omul fără caracter cu cât e mai instruit cu atât e mai periculos. Să ne ferească Dumnezeu de o așa situație în societate!

Lipsind instrucția temeinică, societatea desigur iarăși nu ar avea o situație splendidă, mai ales azi, în timpul minunilor științei, a concurenții inteligente și permise, când mințile pătrunzătoare se întrec în descoperirea și propagarea celor mai ușoare și comode mijloace de traiu a oamenilor în plină creștere numerică.

Lipsind ambele, și educația și instrucția temeinică, societatea, națiunea merge cu pași mari spre prăpastie.

Mijlocul de formare deplină a cetățenilor de mâine e școala. Școala e prin urmare în înțelesul ei adevărat egal cu educația și instrucția. „Școală numai instructivă“ e pur și simplu o monstruoșitate. „Școală educativă“ numai, iarăși nu merge, deși mai ușor se înțelege, întrucât educația cuprinde în sine în mod natural și instrucția, până când instrucția poate fi — precum și este — independentă, neinfluențând în mod decisiv asupra formării unui bun caracter, întrucât cunoscut este că surescitarea creierului produce instantaneu surescitarea nervilor, a simțurilor, pentru a căror „calmare“ ce nu face un tânăr „desghețat“ și liber de principiile și regulile bisericii, într'o societate și mai desghețată, ba chiar cu febră...

Și acum ne vom întreba: e școala laică într'adevăr „școală“, adecă dădătoare de educație și instrucție? Răspunsul e un hotărît și

repetat: nu. Căci, după cum va admite orice om de bună credință, educație înseamnă aplicarea aceluși complex de mijloace cari, adresându-se prin simțuri inimii, formează pe omul nobil moral, care să practice în mod statornic principiile înalte ale celei mai înalte etice, care e alta decât tocmai morala creștină. Ținta educației adevărate nu poate fi deci alta decât forma creștini adevărați cari să-și aibă de normă în conduită exact poruncile lui Dumnezeu și rânduielile bisericii.

Am zis „aplicarea unui complex de mijloace“ pentrucă dacă instrucția se poate face numai de pe catedră, uzând și abuzând numai de auz, neglijând celelalte simțuri, educația va trebui să îmbrățișeze îndrumarea tuturor sentimentelor, punând în funcție toate simțurile perceptivă ale omului, respectiv elevului.

„Școala laică“ își aroagă titlul de educație. Și cum procedează? De ex.: Așează elevul pe bancă, profesorul pe catedră, unul spune, spune, celalalt ascultă și urmărește (vorbă să fie!) pân' nu mai prinde înțelesul cuvintelor. Așa cinci-șase ore pe zi. Apoi fantoma dispăre deodată lăsând pe elev liber. Acesta atâta așteaptă: de-acum se va desfăta ochiul în priveliștile piețelor, cu tot ce se întâmplă în ele. a chipurilor murdare, ș. a. E liberă lectura „frumoasă“ (pornografică). Controlul e inoperant. De-acum se destinde musculatura la trântă sau pe arenele de sport, unde e și un spectacol atât de plăcut ochiului și inimii (băieți sau fete îmbrăcate sumar, încordându-și mușchii și făcând diferite „figuri“). Ba vor satisface după plac și pretensiunea altor simțuri (pe cari nu se face să le numesc). Și dacă totuși li-se interzic unele lucruri, apoi între acelea pot fi și: intrarea în biserici, purtarea insigniilor creștinești, spovedirea și cuminecarea, chiar și cu pedeapsă de eliminare.

E asta... „educație?“

Dar școala de azi (a statului) cu programa ei „analitică“ nu dă elevilor nici cel puțin instrucție.

... Instrucție temeinică, programă analitică, la 8—10 materii, în veacul nostru, nu se mai poate. Programă sintetică — da. Să se dea principii solide, să se arete, în mare, doctrine, curente, legi, etc., dar să iai toate amănuntele tuturor materiilor suind la principii înseamnă a îndobitoci pe elevi. În loc de a purta pe elevi pe creasta munților examinând de sus cu priviri agere ținutul — îi aleargă de-arându prin toate gropile, pe poale, pe coaste, prin prăpastii, încât bietul elev când ajunge pe pisc, — dacă ajunge — e bucurios să se culce.

Concluzia? — Școala laică e mai puțin decât o jumătate de școală. Nu educă tinerețea, ba dimpotrivă, și nu-i dă cunoștințe solide, ba o obosește și desorientează cu programa-i alergătoare.

Nu se teme statul, „mama“ școlii laice că „proletarii“ intelectuali în formație, fără frica lui Dumnezeu, fără cultură temeinică, abțiați după satisfacerea pasiunilor și tari în pumni și picioare — vor duce națiunea la grele încercări și se vor răsbuna tocmai pe părinții cari i-au crescut atât de vitreg?!...

Oamenii bisericii și toți cei ce-și iubesc neamul cu sinceritate și înțelepțește, nu pot decât, văzând perspectivele de viitor, îmbrăte de școala laică, să ceară într'un glas revenirea la școala creștină, la școala dovedită prin veacuri de răsadnița cea mai potrivită a talentelor adevărate și a caracterelor morale, de stâncă. Inceputul să se facă numai decât cu școala primară, temeliea celei medii și universitare.

Cetiți și răspândiți: „UNIREA“

¹²⁾ Cf. Schiwietz o. c. pag. 40.

¹³⁾ Cf. Phillips: Cölibat; în: Wetzter und Welte's Kirchenlexicon. Freiburg 1. Br. 1884 vol. III. pag. 594

Petre Dulfu. Nume cunoscut și iubit. Muncitor și nepretențios, n'a făcut vâlvă cu injective tari la adresa cuiva, n'a dat pe nime în lături cu pumnii și cu coatele, ca să se ridice el. I-a ajuns, în toată vremea, conștiința datoriei împlinite și stima nefățărită a celor ce l-au urmărit străduințele școlare-literare.

Căci d. Petre Dulfu e omul școlii și al condeiului. Născut la 1856 în Tohat, jud. Sălaj, după studii temelnice, trece la București, unde-i, pe rând, profesor la școala Normală Carol I, școlii Elena Doamna, Școala Normală Superioară și școala de învățători Sf. Ecaterina, desvoltând 40 de ani în șir activitate de apăsătoare, până la 1921, când se retrage în pensie.

A lucrat mult și cu inimă. Are o serie de cartea de scrieri didactice, începând cu *Etica* din 1889 și *Estetica* din 1890. Și are o multime de scrieri literare, dintre cari amintim: *Isprăvile lui Păcală* (premiul Academiei), *Grue-al lui Novac*, *Povestea lui Făt Frumos*, *Faptă și plăpând* (premiul „Cărții Românești”), *Ion Sălcău*, *Isus Mântuitorul*, *Dumnezeu și oamenii* și altele, — arsenal nesecat pentru declamări școlare de toată frumusețea.

Tohatul nașterii „dascălului de dascăli” a cinstit pe sine sărbătorindu-și la Sântu-Petru, un merit valoros dar atât de modest, fiu al său, înmormântându-l în zidurile școlii primare de acolo pe o tablă de marmoră, între festivități, a căror atmosferă plină de duioșie a ținut s'o ridice în parohia Maramureșului, prin trimisul său, dr. canonic Breban, care a slujit sf. liturghie zilei cu asistență mare de preoți.

Sărbătoritului, ce a luat parte în perșoană, la acele semne ale dragostei, ce i-s'a sădit, îi transmitem și noi cele mai sincere felicitări de bine, acum, la căruțelele bătrânețelor cinstite ce-l prind atât de bine. La mulți ani încă!

Adunarea generală a XLV-a a băncii „Patria”. Prezidată și de data aceasta de Păr. Dr. V. Macaveiu, — adunarea ținută Marți în 30 Iunie a. c. în localul băncii, a fost încă un model de concentrare și de manifestare a solidarității ce domnește între acționarii băncii noastre.

Au fost depuse, în vederea adunării generale, aproape 15.000 acții (din totalul de 24.000), și au participat în persoană peste 50 acționari, reprezentând mai bine de 50 % din totalitatea acțiunilor.

În jurul Dării de samă și a Bilanțului — foarte sobru, — cari s'au admis întocmai cum au fost propuse, au fost discuții foarte vii și interesante, cari s'au terminat într'o atmosferă caldă și de înțelegere a vremilor de astăzi. Novadă este votarea cu unanimitate a unor modificări statutare, și alegerea cu aclamațiune a noului Consiliu și a comitetului de cenzori.

Președinte al Consiliului, care s'a și constituit, a fost reales Păr. Dr. V. Macaveiu; vicepreședinte: Păr. vicar general Dr. Cheșianu, iar membrii: Păr. prepozit Iacob Popa, Dl. notar public Dr. G. Borșan, și Păr. Director al Oficiului arhidiecezan Iuliu Br. Micu. Cenzori: Păr. Protopop A. C. Domșa, Păr. Vasile Suciu, Prefectul Tipografiei, prof. Iuliu Maior și păr. paroh Vasile Moidovan din Blaj.

Avem toată încrederea, că noua conducere va reuși să treacă cu bine interesele acționarilor și deponenților peste vremile aceste de simplă sărăcie și criză generală.

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe păr. *Simion Nicoară*, paroh în Râciu, de admin. protop. al districtului Râciu, iar pe păr. *Laurențiu Stâncel* din Gârbovița l'a numit admin. paroh. la Mirislău.

Vaticanul și fascismul. Relațiile încordate dintre Cetatea papală și guvernul Ducei se mențin tot așa. Și pe lângă toate asigurările contrare, lansate mai în urmă prin ziare, se pare că nu prea sunt sorți de îmbunătățirea raporturilor. Lupta se dă pe principii și în asemenea cazuri Scaunul sf.-lui Petru nu-i obișnuit să cedeze. După știrea mai nouă a agenției Ullstein acest lucru apare și mai învederat: Vaticanul, vestește numita agenție, a respins nota guvernului fascist. Motivul: ceia cuprinse într'nsa nu-s temeiu îndeajuns ca Sfântul Scaun să se vadă în situația de a putea începe pertractări cu guvernul ce crede că i-se poate apropia pe asemenea baze. — Ori cum, lumea e în așteptare, și chestia din litigiu va lua, cât mai curând, un aspect definitiv.

Premiul național de literatură. Comisia însărcinată cu designarea acestui premiu, de data aceasta l'a judecat vrednic pe d. Cezar Petrescu să se împărtășiască de această recunoaștere, mai mult decât platonice, a talentului său merituos, de zee ani încoace în neîntreruptă, viguroasă și fecundă activitate literară. Notăm din lucrările noului laureat național: *Scrisorile unui răzeș*, *Intunecare*, *Drumul cu plopi*, *Calea Victoriei*, *Comoara regelui Dromichet*, pe lângă mulțimea de articole presărate din belșug prin „Curentul” „Gândirea” ș. a. și în afară de traducerea romanului lui Grebensciov: *Neamul Ciurașilor*. — Glasurile nemulțumite pentru preterarea păr. Gala Galaction își vor fi având și ele îndreptățirea lor, de bună seamă. Dar că și cel premiat a meritat această cinste, asta încă-i adevărat.

Locale. Dumineca viitoare, a șasea după Rusalii, va predica în catedrală, păr. *Ștefan Roșianu*, canonic.

— La sfârșit de an școlar sala de gimnastică a liceului nostru de băieți a fost din nou loc de întâlnire a iubitorilor de artă dela noi și a unor oaspeți în trecere pela noi. Am numit *trupa Pepe Georgescu*, în turneu artistic, oprită, în seara de 28 Iunie c. în orașelul nostru, să joace bucată: „*Concediu de vară*”. — Veselia sănătoasă a ceasurilor acelora a rămas neștearsă în memoria tuturor celor ce, luând la timp cunoștință de acest eveniment artistic, au luat parte la el.

— Liceele noastre (de băieți și de fete) își au și ele *comisia de bacalaureat*, compusă din domnii: Președinte: C. Bezdreag, prof. univ. Cernăuți (fizico-chemice); C. Gerota, București (română); G. Hilt, București (franceză); Vasile Candrea, Cluj (istoria); Laurian Puia, Blaj (geografia); păr. G. Faina, Blaj (matematici); Aneta Gheorghiu, Cluj (științele naturale). Lucrările de examinare se vor începe cu ziua de mâine.

Universitatea populară „Nicolae Iorga” din nou în activitate. Pornită la 1 Iulie 1908 dintr'un gând îndrăzneț al actualului Premier, această realizare de înaltă concepție națională-culturală are deja la activul său un dosar bogat de prestații valoroase. Rămânând în tradiția trecutului, își continuă și în acest an opera de până acum. În 15 Iulie c. se vor deschide în cadrele ei cursurile de vară ce vor dura, la Vălenii de Munte, până în 15 August e. Printre numeroșii conferențieri angajați găsim și numele domnilor: V. Băncilă, N. Batzasia, St. Bezdechi, A. Bitay, Constantinescu Delabaia, Nichifor Crainic, Vl. Ghidionescu, I. Ha-

țeganu, Nae Ionescu, N. Iorga, Lascarov-Moldovanu, Al. Marcu, Șt. Meteș, Dr. Obreja, M. Sadoveanu, P. Șeicaru ș. a. — Sigur, cui îi stă în putință să participe la aceste cursuri, niciodată n'o să-i pară rău de luna petrecută în atmosfera lor elevată.

Republica spaniolă și evreii. După o statistică a lui I. Korálnik, în Spania, erau cu totul, la începutul anului în curs, 3000 de evrei. Prăbușindu-se monarhia, a fost revocat edictul din 1492 și li-s'a dat liberă intrare în țară și evreilor s'adea, prezența lor fiind prezentată de noui corifei ai politicii spaniole ca reclamată de interese economice generale. În 8 Maiu a și fost deschisă prima sinagogă, de 400 de ani încoace, și pentru prim dată le-a fost pus la dispoziție și jidovilor în Madrid teren pentru un cimitir propriu. Din actualul cabinet trei miniștri sunt de viță iudaică, ramură spaniolă-marranitică: Zamora, ministru președinte, Maura, ministru de interne, De los Rios, ministru de justiție. — În aceeași vreme căpetenia ierarhică a catolicilor din Spania e oprită să treacă hotarele țării, spre reședința-i arhierescă, creștină.

Asociația internațională a patronilor catolici. Serbările aranjate întru comemorarea epocalei enciclice „*Rerum Novarum*” a dat naștere, la Roma, asociației cu numirea de mai sus. La ședința de constituire au fost reprezentate: Olanda, Belgia, Germania, Franța, Cehoslovacia și, se înțelege de sine, Italia. S'a luat contact și cu Polonia, Spania și Elveția. Vor urma legături cu celelalte țări ale continentului; fiecare țară având să fie reprezentată prin doi membri în comitet. Scopul asociației, este: 1) Să facă tot mai strânse legăturile dintre asociațiile patronale catolice, cari să fie conduse de principii sociale creștine în raporturile lor cu lucrătorii; 2) Să reprezinte, în atingerile internaționale, autoritativ și cu greutate, punctul de vedere ce le-a dat ființă; 3) Să infiripeze, pretutindenea, unde lipsesc încă, asemenea asociații patronale. — Ideea e mare, dorința e sfântă. Părintele comun, a muncitorilor și a patronilor, nu putem să nu nădăjduim că-și va da cereasca binecuvântare. Pilda aceasta găsi-va oare următori și printre patronii dela noi?

Telefonul „Unirii”

M. Timișoara. E foarte problematică, peste tot, se va mai redeschide la toamnă, cursul de cantori dela noi. Dar chiar și pentru cazul că: da, chestia celor doi sărmani lipsiți de lumina ochilor e un fel de cauză desperată. Cum vor ceti acești încercați de soarte? Iar învățarea pe deorost a tuturor textelor ce trebuie să le cânte peste un cantor e o problemă ce ar întrece chiar și puterile vestitului Dydin al antichității creștine. — Ori doară în cazul de față e vorba de mai puțin?

D. București. Terminul de „ortodox unit”, folosit de d. Mariu Theodorian-Carada în articolul Dsale din nr. trecut al foii noastre, cu toate că nu-i pe placul nostru, l'am lăsat fără nici o observație, din respect deosebit față de cel ce îl semna. Repetăm însă că nu-i pe placul nostru, din motiv că, deși, etimologic ni-se potrivește întru totul și exclusiv (ortodox = bine, corect învățător; dreptmăritor), totuși istorice și după uzanța verbală e acaparat, am putea zice definitiv, și la noi Români, de frații ce laudă pe Domnul dintr'o strană ce n'o socotim a fi a dreptei credințe și învățături. Așa stând astăzi lucrurile, credem că nu-i nimerit să ne numim „ortodocși uniți” dacă nu de alta, dar pentru ca să nu tulburăm capetele, hai' să zicem.... mai puțin tari într'ale gramaticei și dreptului. Mai ales că știm cât de abili și cât de mulți sunt la noi pescuitorii în tulbure.

T. Geoagiu. Perfect adevărat: d. Pangal, noul subsecretar de stat dela Președinție este mare măestru a lojei francmasonice. Drept că și d. Argetoianu face parte din aceeași tovarășie a fraților cu trei puncte. Nu înțelegem însă, totuși, cum un Premier declarat ortodox, își alege de mână dreaptă a sa, tocmai un francmason de marcă? Să nu fie găsit Dsa, într'o țară cu o religie creștină declarată dominantă, un pravoslavnic vrednic de acest post înalt și de mare influință? Ori doară va fi știind că-i adevărată vorba, nu odată spusă, că adevăta loja francmasonică numără între membrii săi și foarte simandicoase fețe bisericesti dominante și că, prin urmare, — cel puțin în această „lumină” — nefiind diavolul așa negru cum îl zugrăvesc unii și alții, n'are de ce-și face cruce de dânsul? — În cazul acesta am înțelege totul. Altfel, stăm și ne crucim de ceea ce ni-e dat să vedem și s'auzim.

UNIREA

nu poate lipsi de pe biroul nici unui preot și intelectual al bisericii noastre

— „VULCAN“ societate industrială pe acții — Blaj —

Convocator

Pentru aducerea în îndeplinire a hotărârii Adunării generale a „Patriei“ din ziua de 30 Iunie a. c. privitor la detașarea unui capital de 2.000.000 Lei cu scopul reconstituirii societății industriale „Vulcan“ se convoacă toți Domnii acționari ai băncii „Patria“ la

Adunarea generală de constituire

a societății industriale „Vulcan“, care se va ține la Blaj Sâmbătă în 18 Iulie a. c. la orele 16 în localul institutului „Patria“, pe lângă următoarea

ORDINE DE ZI

1. Deschiderea adunării, constituirea biroului, denumirea notarului și a scrutinătorilor.
2. Constatarea numărului acționarilor și a acțiunilor, ce urmează să treacă în capitalul noii societăți „Vulcanul“.
3. Declarațiunea celor prezenți asupra constituirii societății.
4. Stabilirea statutelor societății.
5. Alegerea consiliului de Administrație.
6. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1931.
7. Alegerea Comitetului de Cenzori.
8. Inchiderea adunării generale.

Domnii acționari cari doresc a participa la adunare sunt rugați a-și depune la cassa institutului „Patria“ în Blaj resp. la cassa filialelor din Teiuș și Sărmaș, ori la Administrația Centrală Capitulară din Blaj, precum și la institutele membre ale „Solidarității“, actele și eventual documentul de plenipotență până în 16 Iulie a. c., orele 12 din zi.

Blaj, la 3 Iulie 1931.

„PATRIA“

bancă pentru Credit, Comerț și Industrie
societate anonimă Blaj

Dr. V. Macaveiu s. s. V. Muntean s. s.

N. B. În sensul deciziei adunării generale ordinare a băncii „Patria“ ținută la 30 Iunie 1931 capitalul social al societății industriale „Vulcan“ se va compune din 1/6 parte a acțiunilor „Patria“ așa că tot a 6-a acțiune a fiecărui acționar de al băncii „Patria“ se va trece și stampila ca acțiune a „Vulcanului“.

Cei cari posed un număr mai mic de 6 acții „Patria“ nu sunt obligați să participe la fondarea cea nouă.

Cei cari au un număr de peste 6 acții „Patria“ nedivizibil cu 6, dacă după diviziunea cu 6 le va rămânea un rest peste 3, li-se atribue o acțiune nouă „Vulcanul“. — Restul de 1—3 acțiuni însă nu este obligat să ia parte la noua fundațiune.

PICTURĂ BISERICEAȘĂ

ATELIER FONDAT ÎN ANUL 1903

de pictorul bisericesc
Antoniu W. Zeiler
în **BLAJ**

execută

Iconostase

pictură internă murală în
mosaic, fresco și tempera

Prețuri convenabile

7-1

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ
Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

13-7 999

A APĂRUT

A APĂRUT

„Teologia pastorală“

de canonicul *Dr. Nicolae Brânzeu*, Vol. I. **Păstorul și Turma** (Hodegetica). Cu o prefață de I. P. S. Valeriu Traian Frențiu, arhiepiscop de Oradea.

Prețul: broșat Lei 350, legat Lei 380.

Până nu intră în comerț, se poate avea la autor cu prețul de: Lei 280 broșat și 310 legat.

Grăbiți cu comanda. Adresa: **Dr. Nicolae Brânzeu, canonic Lugoj j. Severin.**

12-25

A apărut noua edițiune a LITURGHIERULUI

Crudo . . . . . 250 Lei
Legat întreg în pânză, aurit 340 „
LIBRĂRIA SEMINARULUI — BLAJ

A apărut

STRASTNIC

Care cuprinde rânduiala sfințelor și dumnezeieștilor slujbe din **Săptămâna Patimilor**, acum întâia oră tipărit cu litere străbune.

in atenția parohilor și
curatoratelor bisericești!

COMANDAȚI

CLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare
depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA
CLUJ, Str. Regina Maria No. 43.

Tot aici: Policandre, Sfeșnice, Ornate și
Recvizite bisericești, Prapori, Cărți profești și de rugăciuni. Diferite predici,

VERSURI LA MORȚI (cântări funebrale pentru femei, bărbați și copii). Teatre populare și școlare, monoloage, dialoge. --

Medalii de aluminiu pt. Reuniuni, cu inscripție după dorință, etc.etc.

10-10

Cereți prețuri detaliate

Pudra **HÖFER** pentru copii în cutie violetă, în contra transpirației în cutie galbenă, sunt originale